

**vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie**

Registraties van discriminatie van lhbti-personen in Rotterdam

*Een analyse van door politie geregistreeerde incidenten en meldingen
bij RADAR in 2016*

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

februari 2018

Met dank aan

Dit rapport is tot stand gekomen met dank aan: de politie-eenheid Rotterdam.

Colofon

Tekst

Inte van der Tuin

Met medewerking van

Saskia van Bon

Case screening

Predrag Vitkovic

Uitgave

RADAR

Grotekerkplein 5

3011 GC Rotterdam

www.radar.nl

Rotterdam, 2018

Dit rapport is geschreven door RADAR in opdracht van Gemeente Rotterdam.

Inhoud

Inleiding	3
Aanpak	3
Toelichting op de gebruikte data	3
Kanttekeningen	4
1. Politiregistraties	6
Onderscheid ‘gericht’ en ‘mogelijk gericht’	6
35% van de registraties ‘gericht’	6
65% is ‘mogelijk gericht’	6
Slachtoffer ‘gericht’ meestal man	7
‘Gericht’ vaak in directe woonomgeving	7
Discriminatie primaire motief	7
Onenigheid tussen burens	8
Impact op slachtoffer	8
‘Gericht’ in publieke ruimte	9
‘Gerichte’ bedreiging	9
‘Mogelijk gericht’ meestal algemeen schelden	10
2. Meldingen bij RADAR	11
Seksuele gerichtheid	11
Genderidentiteit	11
Samenvatting	12

Inleiding

In 2016 registreerde de politie 73 discriminatie-incidenten met de grond seksuele gerichtheid die hadden plaatsgevonden in de gemeente Rotterdam. Deze cijfers zijn landelijk door de politie ter beschikking gesteld en gepubliceerd in de *Monitor Discriminatie 2016, politie-eenheid Rotterdam* (RADAR/Politie, 2017). Inzicht in de aard van de incidenten geven deze cijfers in beperkte mate. Omdat de exacte toedracht van de incidenten niet bekend is, kan uit de beschikbare gegevens niet achterhaald worden in hoeverre de geregistreeerde incidenten situaties betreffen waarin lhbtj-personen gericht slachtoffer zijn. We weten dat registraties met de grond seksuele gerichtheid vaak gaan over incidenten waarbij is gescholden met het woord 'homo' (al dan niet in combinatie met fysiek geweld, bedreiging of vernieling). Regelmatig gaat het om incidenten waarin het scheldwoord 'homo' algemeen gebruikt is zonder dat het slachtoffer homoseksueel is of daarvoor wordt aangezien. Onduidelijk is hoeveel geregistreeerde discriminatie-incidenten betrekking hebben op gericht (verbaal of fysiek) geweld tegen lhbtj-personen en in hoeveel gevallen er eerder sprake lijkt te zijn van wat we hier 'algemeen schelden' noemen.

De gemeente Rotterdam wil meer inzicht in de door de politie geregistreeerde discriminatie-incidenten. In dit rapport is de casuïstiek in het politieregistratiesysteem nader bestudeerd met als doel meer inzicht te krijgen in de aard van de geregistreeerde incidenten in Rotterdam waarbij lhbtj-personen slachtoffer zijn of slachtoffers voor lhbtj-persoon werden aangezien. In de analyse zijn ook de meldingen bij antidiscriminatievoorziening RADAR van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en geslacht (voor zover het transpersonen of personen met een intersekseconditie betreft) uit 2016 meegenomen.

Aanpak

Voor deze nadere analyse heeft een gespecialiseerde en ervaren *case screener* van RADAR de geregistreeerde incidenten met de discriminatiegrond seksuele gerichtheid¹ opgezocht in het registratiesysteem van de politie (de BVH) en de aard ervan beter in kaart gebracht door alle relevante vastgelegde zaaksinformatie door te nemen. Vervolgens heeft een onderzoeker de door de *case screener* achterhaalde informatie geanalyseerd om meer inzicht te krijgen in discriminatie-incidenten tegen lhbtj-personen in Rotterdam. Naast discriminatie-incidenten, worden ook meldingen bij RADAR van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid of geslacht in deze analyse betrokken. Het gaat hier om meldingen die slachtoffers of getuigen hebben gedaan van incidenten of situaties die door hen als discriminatie zijn ervaren.

Toelichting op de gebruikte data

Voor deze analyse worden door de politie geregistreeerde discriminatie-incidenten nader onder de loep genomen. In het landelijk rapport *Discriminatie-cijfers in 2016* (Art.1/Politie 2017) wordt de volgende beschrijving gegeven van discriminatie-incidenten:

'Politieagenten registreren alle aangiften, meldingen en eigen waarnemingen in het bedrijfsprocessensysteem Basis Voorziening Handhaving (BVH). De politie rapporteert jaarlijks over de discriminatie-incidenten die in de BVH zijn aangetroffen. Onder een discriminatie-incident wordt verstaan: een in de BVH geregistreeerd voorval, waarbij bepaalde (combinaties van) woorden in de beschrijving voorkomen die kunnen wijzen op een discriminatiefait of een discriminatoir aspect, of waarbij door agenten een aantekening van discriminatie (met behulp van een specifieke code) is gemaakt, en waarvan door materiedeskundigen is vastgesteld dat:

---

¹ In 2016 heeft de politie geen discriminatie-incidenten geregistreeerd op grond van geslacht, die transpersonen of personen met een intersekseconditie betreffen.

- Er in de registratie een uitlating of gedraging is te vinden die raakt aan één van de discriminatiegronden uit het Wetboek van Strafrecht: ras (in dit rapport 'herkomst' genoemd), geslacht, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Bekladdingen (of bekrassingen e.d.) met hakenkruisen worden ook altijd als mogelijke discriminatie beschouwd en opgenomen in de lijst discriminatie-incidenten, ook als de discriminatiegrond niet kon worden vastgesteld.
- Deze (mogelijk) de bestanddelen van art. 137c t/m 137g of 429quater Sr, dan wel de bestanddelen van een algemeen delict, vervult.

Geregistreerde discriminatie-incidenten zijn divers. Er staan meldingen en aangiften in van discriminatie, maar het merendeel gaat om meldingen en aangiften van incidenten met een discriminatoir aspect. Het kan dus gaan om een discriminerende uitlating of discriminerende uitsluiting, of om een ander misdrijf (bijvoorbeeld een mishandeling, bedreiging of vernieling) waarbij uit aangetroffen woorden in de registraties van deze incidenten blijkt dat er mogelijk sprake is van een discriminatoir aspect. Het kan ook gaan om een discriminatoir incident dat zich afspeelde in de context van een ander incident. Denk aan een arrestant die is aangehouden vanwege zijn betrokkenheid bij een vechtpartij, die achteraf tegen een politieagent zegt: 'Je had die kut-Marokkaan moeten pakken, niet mij'. De uitspraak is het discriminatie-incident, maar die heeft niet noodzakelijk een relatie met de vechtpartij. Het komt ook voor dat een racistische uiting een gewelddadige reactie van de gedupeerde uitlokt (ook wel 'countergeweld' genoemd) en dat dit resulteert in een aangifte van mishandeling die in de BVH wordt vastgelegd. Uitgangspunt voor de registratie van discriminatie-incidenten is het incident: als er meerdere meldingen of aangiften zijn over hetzelfde incident, dan wordt dit incident maar één keer opgenomen in de cijfers. Het gaat bij de geïdentificeerde incidenten altijd om mogelijke discriminatie en/of een mogelijk discriminatoir aspect. Een geregistreerd discriminatie-incident betreft ook niet per definitie een strafbaar feit.'

De discriminatie-incidenten die in deze analyse zijn onderzocht, zijn door materiedeskundigen van de nationale politie gekenmerkt als incidenten met de discriminatiegrond seksuele gerichtheid. Het gaat om 73 discriminatie-incidenten in de gemeente Rotterdam in 2016. Bij nadere bestudering bleek dat er van deze 73 incidenten 65 registraties relevant zijn voor deze analyse. 8 registraties bleken dubbel of de geregistreerde discriminerende uiting vond (anders dan het geregistreerde incident) niet plaats in 2016.

Kanttekeningen

Politieregistraties en meldcijfers bij RADAR zijn geen weergave van het daadwerkelijke aantal discriminatie-incidenten dat zich heeft voorgedaan in 2016. In veel gevallen wordt (ervaren) discriminatie niet gemeld en zelfs niet benoemd. Mensen vinden het herkennen, benoemen en melden van discriminatie vaak ingewikkeld, blijkt uit onderzoek.² Hierdoor is er sprake van onderrapportage. De data in deze analyse geven dan ook slechts een indruk van het soort incidenten dat zich voordoet in Rotterdam. Inzicht in de omvang van het probleem geven deze data niet.

Een tweede kanttekening heeft betrekking op de beschikbare zaaksinformatie in het politieregistratiesysteem. De informatie die de *case screener* tot zijn beschikking heeft, geeft niet in alle gevallen uitsluitel over de exacte toedracht van een incident. Zo is de seksuele gerichtheid

---

² Andriessen, I. (2017) *Discriminatie herkennen, benoemen en melden*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

februari 2018

van een slachtoffer niet altijd te achterhalen uit de documentatie en kan de motivatie van een verdachte moeilijk vast te stellen zijn.

1. Politieregistraties

Onderscheid ‘gericht’ en ‘mogelijk gericht’

35% van de registraties ‘gericht’

Allereerst is in deze analyse gekeken of in de registraties is vermeld dat het slachtoffer homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender is. Indien dat niet het geval was, is nagegaan of er aanwijzingen zijn dat het slachtoffer daarvoor werd aangezien door de verdachte (denk hierbij bijvoorbeeld aan de locatie van een incident, zoals een homo-ontmoetingsplek of bij een homoclub). Incidenten waarbij deze twee mogelijkheden aan de orde zijn, classificeren we in dit rapport als ‘gerichte’ discriminatie-incidenten.³ Van de 65 registraties zijn 23 discriminatie-incidenten ‘gericht’. Bij 22 van deze incidenten is het slachtoffer homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender en bij 1 incident is het mannelijke slachtoffer mogelijk voor homoseksueel aangezien. Dit betekent dat bij ruim een derde (35%) van de incidenten een lhbt-persoon slachtoffer was of het slachtoffer (mogelijk) voor lhbt werd aangezien.⁴

De vorm van de ‘gerichte’ incidenten loopt uiteen. Zoals in onderstaande tabel wordt weergegeven, komt belediging het vaakst voor. In 15 van de ‘gerichte’ gevallen zijn een of meerdere lhbt-personen uitgescholden, bijvoorbeeld voor ‘kankerhomo’, ‘kankerflikker’ of ‘vuile pisnicht’. In 6 gevallen ging het om een combinatie van schelden en bedreigen, bespugen of vernieling van bezittingen van het slachtoffer. 2 keer is er mishandeling geregistreerd.

Tabel 1: Discriminatie-incidenten ‘gericht’ naar vorm

Belediging	15
Belediging en bedreiging	3
Belediging en bedreiging en vernieling	1
Belediging en vernieling	1
Belediging en bespugen	1
Mishandeling	1
Mishandeling en belediging en bedreiging	1
Totaal	23

65% is ‘mogelijk gericht’

De incidenten waarvan niet bekend is of een slachtoffer homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender is of daarvoor werd aangezien door de verdachte classificeren we als ‘mogelijk gericht’. Het is belangrijk om te realiseren dat informatie over de seksuele gerichtheid van het slachtoffer vaak niet uit de data te achterhalen is. Mogelijk is een slachtoffer wel homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender, maar is dit niet benoemd en geregistreerd in het aangifte- en meldingsproces. Daarnaast is het vaak niet mogelijk om op basis van de registraties met enige

³ De classificatie ‘gericht’ en ‘mogelijk gericht’ dient niet te worden beschouwd als bestempeling van een incident als discriminatie in juridische zin. Alleen een rechter kan daarover oordelen en die kan daarbij meerdere factoren meewegen dan voor deze classificatie zijn gebruikt.

⁴ In een vergelijkbare analyse van de politieregistraties uit de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant in 2015 is het aantal ‘gerichte’ incidenten aanzienlijk lager: 18%. Van Bon, S. (2017) *Discriminatie van lhb's in Zeeland-West-Brabant. Een analyse van door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2015 met de grond seksuele gerichtheid*. Rotterdam: RADAR.

zekerheid iets te zeggen over de motivatie van de verdachte. Dit betekent dat een incident ook 'gericht' geweest kan zijn als er geen informatie is over de seksuele gerichtheid van het slachtoffer en/of over de motivatie van de verdachte. Hierdoor is het meestal onmogelijk om met zekerheid vast te stellen dat een incident 'niet gericht' was. Van de 65 discriminatie-incidenten in deze analyse worden 42 incidenten geclassificeerd als 'mogelijk gericht'. Hieronder wordt eerst aandacht besteed aan de 'gerichte' incidenten. Later in dit rapport wordt nader ingegaan op de gevallen die 'mogelijk gericht' waren.

Slachtoffer 'gericht' meestal man

In de analyse van de 'gerichte' incidenten valt op dat de slachtoffers bijna altijd mannen zijn. In 17 van de 23 gevallen kregen homoseksuele mannen te maken met discriminatie en in 2 gevallen waren de slachtoffers biseksuele mannen. Daarnaast is er één mannelijk slachtoffer waarbij uit de context blijkt dat hij waarschijnlijk voor homo werd aangezien (dit alleenstaande slachtoffer werd in zijn buurt een aantal jaar dagelijks lastiggevallen door een groep jongeren en daarbij steeds uitgescholden voor 'vieze homo'). Slechts in 2 casussen zijn lesbische vrouwen slachtoffer. Eenmaal is het slachtoffer een transpersoon.

Tabel 2: Discriminatie-incidenten 'gericht' naar locatie

Directe woonomgeving	14
Openbare weg	3
Social media	2
Sportcomplex	1
Recreatieterrein	1
Overig	2
Totaal	23

'Gericht' vaak in directe woonomgeving

In de analyse valt op dat de meeste incidenten zich afspeelden in de directe woonomgeving van de slachtoffers. Meer dan de helft van de 'gerichte' incidenten (14) vond daar plaats. Dit is in lijn met eerder (casuïstiek-)onderzoek, waarin de directe woonomgeving als locatie van incidenten met discriminatiegrond seksuele gerichtheid ook relatief vaak voorkwam.⁵ De Rotterdamse gebieden waar de meeste geregistreerde discriminatie-incidenten plaatsvonden zijn Charlois en Hillegersberg-Schiebroek. In Charlois vonden 5 incidenten plaats, waarvan 3 in de Tarwewijk. En in Hillegersberg-Schiebroek vonden 3 incidenten plaats, in Terbregge.

Discriminatie primaire motief

Discriminatoire incidenten in de directe woonomgeving kunnen verschillende aanleidingen hebben. Net als bij casussen die in andere onderzoeken beschreven zijn⁶, lijkt de seksuele gerichtheid of genderidentiteit van het slachtoffer in een deel van de gevallen de directe aanleiding voor het conflict. De conflictsituatie begon op het moment dat de lhbtj-personen in de buurt gingen wonen

⁵ Mink, I. (2017) *Discriminatiecijfers in 2016. Een rapport over registraties van discriminatie-incidenten door de politie, en meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen en andere organisaties in Nederland.*

Rotterdam/Den Haag: Art.1/politie en Van Bon, S. (2017) *Discriminatie van lhb's in Zeeland-West-Brabant. Een analyse van door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2015 met de grond seksuele gerichtheid.* Rotterdam: RADAR.

⁶ Van Bon (2017) en Witte, R. en H. Moors (2014) 'Gestreden als Don Quichot tegen windmolens.'

Onderzoek naar geweld tegen burgers vanwege hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit in hun directe woonomgeving. Tilburg: Lokaal Centraal.

of toen hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit bekend werd. In deze analyse lijkt dit te gelden voor tenminste 5 conflicten. Discriminatie lijkt in deze gevallen het primaire motief. In de casussen uit deze analyse die in dit patroon passen, komen verschillende typen daders voor: buren en groepen buurtgenoten of groepen jongeren die lhbtj-personen lastigvallen door hen uit te schelden, te pesten, te bespugen, te bedreigen of hun bezittingen te vernielen.

Sinds aangever openlijk als vrouw leeft, scheldt de buurman haar regelmatig uit voor 'vieze homo'. Ook is aangever twee keer fysiek belaagd door de buurman.

Regelmatig blijkt uit de casusbeschrijving dat een conflict langdurig speelt. Soms wordt een slachtoffer jaar in jaar uit het leven zuur gemaakt.

Aangever is biseksueel en wordt al jaren door buurtgenoten lastiggevallen vanwege zijn seksuele gerichtheid. De ruiten van zijn woning zijn meermaals ingegoooid. Ook is zijn deur beklad met het woord 'kankerhomo'. Aangever ervaart al meer dan 10 jaar overlast.

In andere gevallen lijkt het te gaan om een eenmalig incident. Soms is het onduidelijk hoe lang een conflictsituatie bestaat.

Melder heeft sinds een paar jaar last van jeugd uit de omgeving. Het gaat om een groep jongeren in de leeftijd van 10 tot 15 jaar, die hem dagelijks naroeven, bijvoorbeeld met 'vieze homo'. Ook bespugen ze hem.

Onenigheid tussen buren

Een conflict waarin discriminatoire uitlatingen worden gedaan kan ook een aanleiding hebben die niet direct met de seksuele gerichtheid of genderidentiteit van het slachtoffer te maken heeft. In vergelijkbaar onderzoek komt het regelmatig voor dat onenigheid tussen buren over bijvoorbeeld overlast of een erfafscheiding de primaire aanleiding voor een conflict lijkt te zijn. Lhbtj- vijandigheid lijkt dan pas na escalatie in het spel te komen.⁷ Opvallend is dat dit patroon niet te herkennen is in de casussen in deze analyse. In sommige gevallen lopen een burenconflict en lhbtj- vijandigheid door elkaar, maar er lijkt in geen van de gevallen een burenruzie over een andere kwestie aan de discriminatoire uitlatingen vooraf gegaan te zijn.

Een stel (twee mannen) ondervindt (geluids)overlast van buren. Een van de twee is door de buurvrouw uitgescholden voor 'vieze, vuile kankerhomo'.

Impact op slachtoffer

Het is belangrijk om aandacht te hebben voor de impact van discriminatie in de directe woonomgeving op slachtoffers. Een conflictsituatie in de eigen buurt of in de onmiddellijke nabijheid van de eigen woning is zeer ingrijpend voor iemand die er slachtoffer van is, blijkt uit onderzoek. Na (langdurig) verbaal of fysiek geweld in de eigen woonomgeving ervaart een groot aantal mensen serieuze emotionele problemen, meer dan na incidenten die elders plaatsvonden. De impact op lhbtj-personen is extra groot omdat dit geweld is gericht op een wezenlijk persoonlijk kenmerk - de seksuele gerichtheid of genderidentiteit -, doordat dit het gevoel van veiligheid aantast dat in en rondom de eigen woning van groot belang is en doordat er vaak sprake is van een langdurig aanhoudende situatie.⁸

⁷ Van Bon (2017) en Witte en Moors (2014).

⁸ Witte en Moors (2014).

‘Gericht’ in publieke ruimte

4 geregistreerde discriminatie-incidenten vonden plaats in de publieke ruimte. In deze gevallen zijn de daders onbekenden van de slachtoffers. Hoewel er in deze analyse relatief weinig registraties over zijn, komt fysiek of verbaal geweld in de publieke ruimte tegen personen van wie de dader denkt dat zij lhbt zijn regelmatig voor. De aanleiding kan triviaal zijn.⁹ In deze analyse gaat het bij 2 geregistreerde incidenten in de publieke ruimte om discriminatie in de vorm van belediging en mishandeling. De locaties voor deze incidenten zijn de wijk Cool in het gebied Centrum en Hillesluis in Feijenoord. In beide gevallen werden 2 homoseksuele mannen in elkaar geslagen door een groepje mannen. Volgens de slachtoffers gebeurde dit ‘uit het niets’.

Aangever kwam 's nachts met zijn vriend uit een café naar buiten lopen. Op straat zijn ze uit het niets in elkaar geslagen. Aangever is ervan overtuigd, dat dit met zijn seksuele gerichtheid te maken heeft, aangezien een van de belagers in het café was en aangever met zijn vriend zag zitten.

Uit onderzoek is bekend dat mannelijke daders van geweld tegen lhbt-personen soms menen dat ze seksueel benaderd zijn door homoseksuele mannen. Ook komt het voor dat mannelijke daders zich aangetast voelen door de seksuele autonomie van lesbische vrouwen.¹⁰ Dit laatste lijkt mogelijk het geval geweest te zijn in de casus van een lesbisch stel dat door een groep mannen werd lastiggevallen in een park.

Een lesbisch stel ligt op een dag in het park. Een vage bekende ziet hen en zegt: ‘het lijkt mij beter dat ik tussen jullie in kom liggen’, waarbij hij met zijn beide handen naar zijn kruis grijpt. De groep mannen waar de bekende mee is roept: ‘kankerhoeren, wat denken jullie, jullie zijn geen vrouwen, kanker lesbiennes’ en ‘we gaan jullie neuken’.

In de derde casus die in de publieke ruimte plaatsvond, lijken de daders de lhbt-slachtoffers bewust opgezocht te hebben: een groep jongeren was op een homo-ontmoetingsplaats iedereen aan het uitschelden.

Naast bovenstaande mishandelingen vond een andere geregistreerde mishandeling plaats in een sportschool. Deze locatie is geen publieke ruimte, maar er zijn overeenkomsten. Zo is de sfeer in een sportschool ook vaak redelijk anoniem en is het publiek dat er komt divers. Twee homoseksuele mannen werden in een sportschool gediscrimineerd, bedreigd en mishandeld door twee onbekende mannen.

In een sportschool kreeg aangever, die homoseksueel is, van een man te horen toen hij vroeg of hij op een apparaat mocht: ‘Wie denk je dat je bent, het is dat er camera's hangen anders had ik je op je bek geslagen, kankerflikker, vieze homo, ik ga je kop eraf halen, wacht maar op de parkeerplaats, er gaat bloed vloeien, ik ga ook je moeder en familie pakken’. Later in de kleedkamer schopt, duwt en slaat de man de aangever.

‘Gerichte’ bedreiging

Vier geregistreerde discriminatie-incidenten vonden plaats via communicatiemiddelen (social media, per sms en per brief). Het gaat in deze gevallen om belediging en bedreiging. Twee incidenten waren conflicten tussen familieleden en ex-geliefden: een man bedreigde zijn broer en diens vriend en schold hen uit voor ‘kankerhomo’ en ‘flikker’ en een man bedreigde een vriend van

⁹ Schuyf, J. en S. Scheve (2018) *Handreiking Veilige wijken voor LHBTI's. Praktische tips en informatie voor gemeenten en (wijk-)professionals*. Gay-Straight-Alliance voor veilige wijken - Natuurlijk Samen.

¹⁰ Schuyf, J. en S. Scheve (2018).

zijn ex-vriendin en maakte hem uit voor 'vuile homo'. De andere twee incidenten betroffen bedreigingen door onbekenden. Een man werd bedreigd via een datingsite (de dader schreef dat hij hem zuur in het gezicht zou gooien en in elkaar zou slaan) en een homoseksuele man werd per brief bedreigd (onder andere met de woorden: 'Zieke Geesten. Wij roepen ook op tot homo-moord. Gay Pride Regenboog boot doelwit. Jullie moeten kapot.')

'Mogelijk gericht' meestal algemeen schelden

De 42 'mogelijk gerichte' discriminatie-incidenten zijn zeer divers. De locatie directe woonomgeving kwam opnieuw het vaakst voor (18 registraties), gevolgd door de openbare weg (11 registraties). Relatief werden er in de wijken van Centrum iets meer incidenten geregistreerd (7 in totaal), maar het verschil met de andere gebieden is klein. Alle incidenten betroffen beledigingen: slachtoffers werden uitgescholden voor 'homo'. Net als bij de 'gerichte' incidenten waren dader en slachtoffer in sommige gevallen burens, familieleden of vrienden en werd een slachtoffer in andere gevallen door onbekenden, regelmatig groepen jongeren, lastiggevallen. Ook kwam het een aantal keer voor dat dader een klant was van het slachtoffer.

Vermoedelijk gaat het bij een groot aantal van de 'mogelijk gerichte' incidenten om algemeen schelden. 'Homo' is tegenwoordig een gangbaar scheldwoord. In 7 'mogelijk gerichte' gevallen werd het woord 'homo' gebruikt in een reeks scheldwoorden, wat doet vermoeden dat het woord eerder willekeurig dan gericht is gebruikt.

2. Meldingen bij RADAR

In 2016 zijn er aanzienlijk minder meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid gedaan bij antidiscriminatievoorziening RADAR dan er incidenten door de politie zijn geregistreerd, ook als bij de politie alleen de ‘gerichte’ incidenten worden meegeteld. In totaal zijn er bij RADAR 11 meldingen binnengekomen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Daarnaast is er één melding geregistreerd van een transpersoon.

Seksuele gerichtheid

Vier van de meldingen bij RADAR gaan over de discriminerende uitspraken over homoseksuelen van de Vrije Democratische Partij (VDP).¹¹ Daarnaast zijn 3 meldingen afkomstig van lesbische vrouwen. Eén van deze meldingen gaat over dezelfde casus als door de politie is geregistreerd, namelijk het lesbische stel dat in een park door een groep mannen werd belaagd. De andere twee meldingen over één casus betreffen een lesbisch stel dat in een daklozenopvang wordt bedreigd en geïntimideerd door een man die in dezelfde opvang verblijft.

Van de overige 4 meldingen komen er drie overeen met het type registraties van de politie. Mannen die (mogelijk) homoseksueel zijn, zijn het slachtoffer. Een melding is afkomstig van een man die door zijn burens werd uitgescholden voor ‘vuile homo’ toen hij zich beklaagde over geluidsoverlast. Een andere melding werd gedaan door een man die op straat werd uitgescholden voor ‘blanke kuthomo’ door een groep jongeren. De derde melding komt van een homoseksuele man die is uitgescholden voor ‘vieze, vuile flikker’ door een installatiemonteur, die weigerde om te werken in het huis van het slachtoffer. De laatste melding is van een heteroseksuele man die door een dienstverlener voor homoseksueel werd aangezien en dat als stigmatiserend beschouwt.

Genderidentiteit

De melding die door een transpersoon is gedaan, gaat over een incident in de publieke ruimte. De transvrouw werd op straat, vlakbij de eigen woning, beledigd door een onbekende man.

Een dronken man spreekt een transvrouw aan. Hij gedraagt zich in eerste instantie charmant, maar roept dan ineens ‘jij bent een man!’ en bespuugt de auto van de melder.

---

¹¹ In 2016 kwamen er bij alle antidiscriminatievoorzieningen in Nederland veel meldingen binnen over de uitingen van de oprichter van de VDP. Melders beklagden zich over berichten over homoseksuelen en joden die de VDP via Facebook, Twitter en flyers verspreidde.

Samenvatting

In 2016 registreerde de politie in de gemeente Rotterdam 65 relevante discriminatie-incidenten met de grond seksuele gerichtheid. Uit de nadere analyse van deze registraties blijkt dat ruim een derde van de incidenten ‘gericht’ te noemen is: in 23 van de gevallen was een lhbt-persoon slachtoffer of is het aannemelijk dat het slachtoffer voor lhbt werd aangezien door de dader. De discriminatievorm die het vaakst voorkomt is belediging: het discriminatoir uitschelden van een of meerdere lhbt-personen. 2 keer is mishandeling geregistreerd en in een aantal gevallen ging het om een combinatie van schelden en bedreigen, bespugen of vernieling van bezittingen van het slachtoffer. In de meeste gevallen was het slachtoffer een man.

De discriminatiemeldingen met de grond seksuele gerichtheid die bij RADAR binnenkwamen, 11 in totaal, verschillen sterk van de politieregistraties. Discriminatoir schelden werd ook een aantal keer bij RADAR gemeld, maar een derde van de meldingen betrof discriminerende uitspraken over homoseksuelen van de Vrije Democratische Partij (VDP). Daarnaast zijn er een aantal meldingen afkomstig van lesbische vrouwen die door mannen werden lastiggevallen.

Opvallend is dat uit de politieregistraties blijkt dat meer dan de helft van de ‘gerichte’ discriminatie in Rotterdam plaatsvond in de directe woonomgeving van het slachtoffer. Dit is in lijn met de bevindingen uit eerder casuïstiek-onderzoek. De aanleiding voor de conflicten in de directe woonomgeving verschilt. In een deel van de gevallen lijkt de seksuele gerichtheid of genderidentiteit van het slachtoffer de directe aanleiding voor het conflict met burens, groepen buurtgenoten of groepen jongeren. Voor de daders lijkt discriminatie het primaire motief om lhbt-personen lastig te vallen. In andere gevallen lopen een burencolict over bijvoorbeeld geluidsoverlast en lhbt-vijandigheid door elkaar. Uit onderzoek is bekend dat geweld in de eigen woonomgeving een zeer grote impact heeft op lhbt-slachtoffers.

Naast discriminatie in de directe woonomgeving registreerde de politie ‘gerichte’ discriminatie-incidenten in de publieke ruimte en in een sportschool, waarvan 2 incidenten mishandeling betroffen. De daders waren in deze gevallen onbekenden van de slachtoffers en de aanleiding voor de discriminatie was niet precies duidelijk. Verder kwam er een aantal keer ‘gerichte’ bedreiging voor via communicatiemiddelen. De daders waren onbekenden, familieleden en ex-geliefden.

De andere 42 door de politie geregistreerde incidenten zijn geclassificeerd als ‘mogelijk gericht’. In deze gevallen was niet bekend of een slachtoffer homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender is of daarvoor mogelijk werd aangezien door de verdachte. Dit betekent echter niet dat deze incidenten niet ‘gericht’ geweest kunnen zijn. Informatie over de seksuele gerichtheid van het slachtoffer is vaak niet uit de data te achterhalen en het is ook vaak niet mogelijk om op basis van de registraties met enige zekerheid iets te zeggen over de motivatie van de verdachte. De ‘mogelijk gerichte’ discriminatie-incidenten zijn zeer divers. Alle incidenten betroffen beledigingen: slachtoffers werden uitgescholden voor ‘homo’. Vermoedelijk gaat het bij een groot aantal van de ‘mogelijk gerichte’ incidenten om algemeen schelden.

Aanbevelingen

Relatief veel van de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten in Rotterdam waarbij lhbtj-personen doelwit waren, deden zich voor in de directe woonomgeving van het slachtoffer. Dit sluit aan bij de bevindingen uit een vergelijkbare analyse in Zeeland-West-Brabant. Zoals hierboven beschreven, is bij incidenten in de eigen woonomgeving sprake van een zeer grote impact op het slachtoffer. Binnen de algemene problematiek van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid of gender, dient daarom specifieke aandacht uit te gaan naar incidenten die plaatsvinden in de eigen woning, straat of buurt van het slachtoffer.

In september 2017 is in Rotterdam een veiligheidsalliantie Natuurlijk Samen opgericht die als doel heeft de veiligheid van lhbtj-personen in de stad te vergroten, met name in de woonomgeving en de openbare ruimte. De gemeente Rotterdam is partner in deze Alliantie. Nog niet alle stakeholders nemen echter deel aan dit nieuwe samenwerkingsverband. Zo zouden woningcorporaties een belangrijke rol kunnen vervullen in de aanpak van geweld tegen lhbtj-personen, maar zijn zij nog niet vertegenwoordigd in de Veiligheidsalliantie. Het is niet bekend of woningcorporaties in Rotterdam specifiek beleid hebben gericht op de aanpak van dit soort incidenten. Ook bewonersorganisaties nemen op dit moment geen deel aan de Alliantie, terwijl zij een belangrijke signalerende rol kunnen vervullen.

Hieruit vloeien de volgende aanbevelingen aan de Gemeente Rotterdam voort:

- Het in kaart brengen van de mate waarin geweld tegen lhbtj-personen in de eigen woonomgeving in beeld is bij woningcorporaties. Daarbij moet specifiek worden nagegaan of deze organisaties beleidsmatig aandacht hebben voor deze problematiek en wat de handelingspraktijk is bij concrete voorvallen (samenwerking, training van medewerkers, herhaling voorkomen, informeren van huurders over meldmogelijkheden). De mogelijkheid dient onderzocht te worden of woningcorporaties kunnen aansluiten bij de Veiligheidsalliantie.
- Het onderzoeken of bewonersorganisaties op enige wijze betrokken kunnen worden bij de Veiligheidsalliantie.
- Het nemen van de regierol in de Veiligheidsalliantie en het creëren van commitment bij alle stakeholders.

Ook buiten de veiligheidsalliantie zijn er aanknopingspunten voor de Gemeente Rotterdam:

- In het kader van de Aanpak Seksuele straatintimidatie 2017-2019 wordt een 'integrale training voor straatwerkers, docenten en handhavers' ontwikkeld. Hierbij kan ook ingezet worden op vergroting van de alertheid op (verbaal en fysiek) geweld tegen lhbtj-personen. Voor straatwerkers en handhavers is het daarbij van belang om ook inzicht te krijgen in de grote impact van discriminatie van lhbtj-personen die in de eigen woonomgeving plaatsvindt.
- Nadere studie naar plegers van verbaal en fysiek discriminatoir geweld tegen lhbtj-personen verdient aanbeveling. Uit deze analyse en ander onderzoek komt een wisselend beeld naar voren van daders: vaak zijn het volwassen mannen, maar ook (groepen) jongeren maken zich schuldig aan discriminatoir geweld tegen lhbtj-personen.
- Evalueer incidenten en de aanpak daarvan in specifieke locaties (gevalstudies). Daarmee wordt enerzijds meer inzicht verkregen in specifieke kenmerken, ervaringen en impact van dit discriminatoire geweld in Rotterdam. Anderzijds biedt het aanknopingspunten om de bestaande aanpak te optimaliseren.